

Communication
UDC 931:61 / 614.25 / 061.3 / 327 (-81) / 497.1

Silvije ĆURIN

Podružnica u Splitu, Zbora liječnika Hrvatske, Zagreb

O SOCIJALNOM POLOŽAJU LIJEČNIKA - REFERAT NA
III SVESLAVENSKOM LIJEČNIČKOM KONGRESU
U SPLITU 1930. GODINE*

Na III sveslavenskom liječničkom kongresu održanom u Splitu 1930. god. dr Svetislav Stefanović (Beograd), održao je referat *Položaj lekara u Jugoslaviji*.

Prema dr Stefanoviću broj i struktura liječnika u Jugoslaviji 1930. god. izgledali su ovako:

općinskih	538
bolničkih	510
sreskih	380
banovinskih	29
hig. ustanova	347
kliničkih	223
(prof., doc., asist.)	
zdr. zadruga	37
zubnih	123
privatnih	1 270
UKUPNO:	<u>4 706</u>

*Saopšteno na Naučnom skupu "Značaj i uloga III sveslavenskog liječničkog kongresa održanog u Splitu 5 - 8. X 1930. godine" u Splitu 5. X 1990. godine.

Glavna masa liječnika bila je u službenom radnom odnosu, a manji dio njih bio je u privatnoj praksi tzv. *praktičari*. Dr Stefanović je ove liječnike razvrstao u 4 grupe.

A) Prvu grupu čine tzv. *čisti praktičari*.

"Položaj praktičkog liječnika niti je zavidan niti privlačan i zamračen je tamnim pojavama koje češće ispunjavaju skandalozne rubrike dnevnih listova na štetu ugleda liječničkog staleža", naglašava dr Stefanović.

Ozdravljenje bi moglo doći samo svješću da i praktički liječnik ne može biti samo privatni radnik nego i socijalni radnik.

Bez te svijesti postoji opasnost da praktički liječnik sve više degenerira u trgovce ili šarlatane - ističe dr Stefanović.

B) Drugu grupu čine *općinski liječnici*.

Njih ima 538 ili 1 na 24 000 stanovnika, a prema tadašnjim propisima 1 liječnik bi trebao dolaziti na 10 000 stanovnika.

Ova grupacija liječnika godinama je bila zapostavljena. Bili su loše plaćeni i bez ikakvih privilegija (na pr. nisu imali popust na željeznici itd.).

C) Treću grupu liječnika čine tzv. *uredski liječnici i liječnici socijalnog osiguranja*.

Ovakav 1 liječnik dolazi na manje od 500 članova. Uvjeti rada ovih liječnika su nejednaki, uopće su teški. No, osobni dohoci su im bolji nego u državnoj službi.

Ima dosta honorarnih liječnika u ovoj branši koji remete zaradu stalnih liječnika.

D) Četvrtu, najmasovniju grupu, čine *liječnici u državnoj službi*.

To je najveća grupa liječnika i svi su na državnom budžetu. Ima ih gotovo 2 000. U pogledu plaća početnik ima IX grupu (platni razred). Veći broj liječnika je u IV i III grupi.

Položaj je poboljšán u odnosu na protekle godine. Bolnički liječnici u to vrijeme nisu imali pravo na privatnu praksu i njihov je položaj stoga bio pogoršan.

Ovo je period kada opada ugled praktičkog liječnika, a javlja se porast nadri-lječnika.

Potrebno je shvatiti, kaže dr Stefanović, da problem narodnog zdravlja nije samo podizanje ustanove, nego i podizanje moralnog i materijalnog ugleda liječničkog staleža, koji je najpozvaniji nosilac zdravstvene politike.

Radi zaštite i ugleda liječničkog staleža zavedeno je ustrojstvo *liječničkih komora* koje treba i da zavedu čvrstu disciplinu u samom liječničkom staležu. Pokušaji da se liječničke komore zamjene sindikalnim organizacijama za sad su teoretske. Komore su se organizirale po banovinama.

Dr Stefanović u svom referatu govori o teškoćama kroz koje prolazi liječnička staleška organizacija i o znakovima pada ugleda liječničkog staleža.

Sve u svemu uzevši, socijalni položaj jugoslavenskih liječnika 30-tih godina nije bio sjajan i liječnici su to otvoreno izkazivali.

No, moramo naglasiti da je to bio period

-kada smo imali samo 5% pučanstva socijalno osiguranih (istovremeno u Čehoslovačkoj 33%, u Francuskoj 20%, u Poljskoj 15%);

-kada je prisutno nepovjerenje pacijenata prema liječničkom staležu; i

-kada je bila prisutna dioba na dva tabora unutar liječničkog staleža, i to na kurativni i preventivne, a njihovi međusobno neprijateljski stavovi su mnogo doprinijeli da se izgubi ugled i dostojanstvo staleža. A sami liječnici tome i dalje doprinose, naglašava dr Stefanović.

LITERATURA:

¹ Stefanović S., *Položaj lekara u Jugoslaviji*. III sveslovenski lekarski kongres, Split, 5-8.X 1930. Naučni rad kongresa, knjiga I. Sveslovenski lekarski Savez, Beograd, 1930.

Silvije ĆURIN

Department in Split, Medical Society of Croatia, Zagreb

ABOUT THE SOCIAL STATUS OF PHYSICIANS – REPORT PRESENTED AT THE THIRD PAN-SLAVIC MEDICAL CONGRESS IN SPLIT IN 1930

Key words: History of medicine; The social status of physicians; The Third Pan-Slavic Medical Congress

The author comments upon the report of Svetislav Stefanović, M.D. at the Third Pan-Slavic Medical Congress about the social status of physicians in Yugoslavia.

(Rad je primljen u Uredništvu 20. XII 1990. god.)